

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ وَّعَجِّلْ فَرَجَهُمْ



کتاب کار آموزش خط تحریری

اجرای
آزمایشی

پایه ی ششم
دوره ی دوم ابتدایی





وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

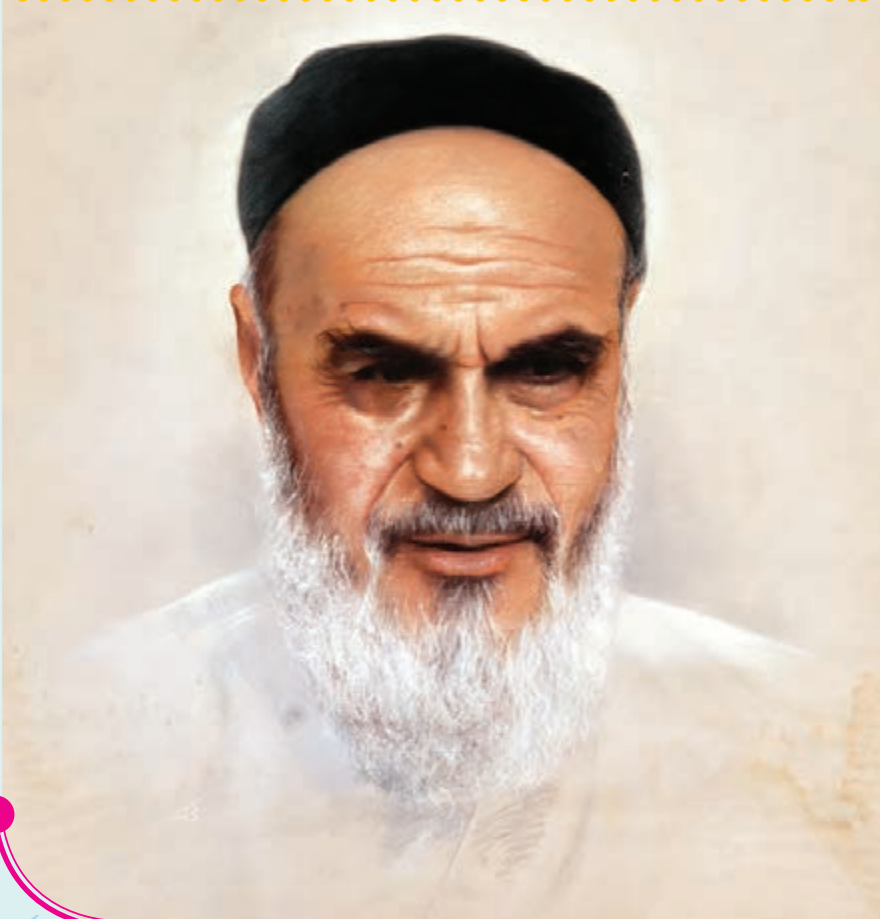
نام کتاب:	کتاب کار آموزش خط تحریری (اجرای آزمایشی) - پایهی ششم - ۶۰۸
پدیدآورنده:	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطی نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:	مینو آیت‌اللهی، رحمت امینی، محمد خدادادی مترجم‌زاده، سید عبدالمجید شریف‌زاده، محمد شهبازی، حمید محمدقاهری، معصومه فرحوش و سید محمدحسین نواب (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
مدیریت آماده‌سازی هنری:	رضا صفری و مینو آیت‌اللهی (مؤلفان)
شناسه افزوده آماده‌سازی:	اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
نشانی سازمان:	احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - جواد صفری (مدیر هنری) - مجتبی زند (طراح گرافیک) - مهلا مرتضوی (مفحه‌آرا) - مریم کیوان (طراح جلد) - فاطمه محسنی، زیبا خاکسارده آبادی، زهرا رشیدی‌مقدم، حسین چراغی، مریم دهقان‌زاده، فریبا سیر و سیما لطفی (امور آماده‌سازی)
ناشر:	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
چاپخانه:	تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
سال انتشار و نوبت چاپ:	وبگاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
	شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی آجلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳
	دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷، مندرج پستی: ۴۹۷۹-۱۱۱۵۵، وبگاه: www.offset.ir
	شرکت افست «سهامی عام»
	چاپ دوم ۱۴۰۵

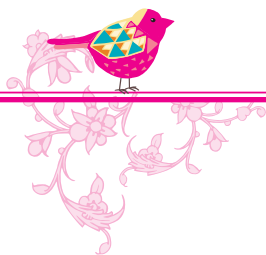
کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

خط نیکو به روشن شدن حق و حقیقت می افزاید.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

نهج الفصاحه، حدیث ۱۵۴۱





فهرست

- درس اول: مروری بر آموخته‌های قبل ۹
- درس دوم: سایر اتصالات حروف ۱۲
- درس سوم: سایر اتصالات حروف ک، گ - ه - م ۱۹
- درس چهارم: سایر اتصالات حروف س، ش - ص، ض - ع، غ ۲۳
- درس پنجم: زیبانویسی متن ۲۷
- درس ششم: زیبانویسی متن ۳۰
- درس هفتم: زیبانویسی متن (راست چین) ۳۳
- درس هشتم: زیبانویسی متن (وسط چین) ۳۵
- درس نهم: چهره‌ی ماندگار ۳۹
- درس دهم: زیبانویسی متن (راست چین) ۴۲
- درس یازدهم: زیبانویسی متن (لوزی) ۴۵
- درس دوازدهم: زیبانویسی متن (ستونی) ۴۸
- درس سیزدهم: زیبانویسی متن (وسط چین) ۵۱
- درس چهاردهم: زیبانویسی متن (راست چین) ۵۵





دانش آموز عزیز

در پایه‌ی چهارم چگونگی نوشتن حروف الفبا به خط نستعلیق تحریری را آموختید و کلماتی را نیز با استفاده از این خط، مشق کردید. در پایه‌ی پنجم نیز با برخی اتصالات حروف و چگونگی قرار گرفتن آنها در **ابتدا، میانه یا انتهای** کلمات آشنا شدید.

اکنون در پایه‌ی ششم وقت آن فرارسیده تا آموخته‌هایتان را به کار گیرید و متن‌نویسی را بیاموزید. برای رسیدن به این مهم لازم است به نحوه‌ی چیدمان کلمات و سطرها (ترکیب) توجه کنید. علاوه بر این، فضای صفحه و جای قرار گرفتن متن در آن را نیز مدنظر قرار دهید. به عبارتی لازم است بیشتر به **چیدمان کلمات در سطر، نظم سطرها در صفحه، فاصله‌گذاری مناسب بین سطرها و جایگاه متن در صفحه (صفحه‌آرایی)** توجه کنید. می‌توان متن را در صفحه در قالب‌های مختلف: راست‌چین، وسط‌چین، ستونی و... تحریر کرد. ما در کتاب چند نمونه برای شما ارائه کرده‌ایم. شما می‌توانید علاوه بر نمونه‌های ارائه شده، متن‌های دیگر مورد علاقه‌ی خود را نیز در قالب دلخواه نوشته و با خط نستعلیق تحریری ارائه دهید.

خط‌های زیبا را خوب نگاه کنید و در حد توان زیبانویسی را در دستور کار خود قرار دهید. خواهید دید که این کار به راحتی از شما برخواهد آمد. فقط به اندکی توجه، حوصله و تلاش نیاز است. سعی کنید از این به بعد هر متنی را با خط زیبا بنویسید. خط تحریری فقط یادگیری شکل درست حروف و زیبانویسی نیست؛ فرصتی است برای پرورش دقت، تمرکز، صبر و سلیقه‌ی شما آینده‌سازان ایران.



همان طور که می‌دانید آموزش خط تحریری از پایه‌ی چهارم با هدف «تقویت مهارت نوشتاری» و «پرورش ذائقه زیباشناسی» دانش‌آموزان طراحی شده است. پایه‌ی ششم، آخرین مرحله از آموزش خط نستعلیق تحریری در دوره‌ی ابتدایی است. در این پایه دانش‌آموزان در مرحله‌ی تثبیت و به کارگیری مهارت‌های آموخته شده خط تحریری در سال‌های گذشته هستند. آنها در دو سال گذشته با شکل حروف و اتصالات آن آشنا شده‌اند و آماده‌اند تا در این پایه، نوشتن متن را تمرین کنند و مهارت زیبانویسی را به صورت کاربردی در نوشتار روزمره به کار گیرند.

کتاب پیش‌رو با تکیه بر تمرین‌های هدفمند و سیر تکاملی آموزش حروف و کلمات، سعی دارد مهارت زیبانویسی دانش‌آموز را از سطح پایه به سوی کاربرد سوق دهد. علاوه بر این، کتاب حاضر، با تمرکز بر تقویت مهارت‌های حرکتی، نظم دیداری، و خلاقیت نوشتاری، مسیر رشد واقعی را پیش روی دانش‌آموز قرار می‌دهد. هدف، دستیابی به خطی مستقل، خوانا و زیباست.

لازم است در تمامی دروس، بر **زیبانویسی** تأکید داشته باشید. پیشنهاد می‌شود گاهی متنی مشترک برای تحریر در کلاس ارائه شود تا با ایجاد **رقابت سالم**، انگیزه نوشتن زیبا در دانش‌آموزان افزایش یابد. همچنین می‌توانید در فعالیت‌های گروهی مدرسه، از دانش‌آموزان خوش خط استفاده کنید. ارائه‌ی نمونه‌های برتر خط خوش علاوه بر اینکه سبب تشویق دانش‌آموز می‌شود، به دیگر دانش‌آموزان نیز کمک می‌کند تا از الگوهای مناسب در میان دوستان و هم‌کلاسی‌های خود پیروی کنند.

توصیه می‌شود تمرین‌ها به صورت منظم و مستمر انجام شوند و دانش‌آموزان در نوشتن متون شخصی نیز تشویق گردند. در این پایه، انگیزه‌بخشی، حس خودارزشی و آشنایی با زیبایی در خط، از اهمیت بالایی برخوردار است.

از آنجا که خط تحریری، ارتباطی مستقیم با حس زیباشناسی، آرامش ذهن و تمرکز دارد، پیشنهاد می‌شود فضای آموزش، همراه با آرامش، حمایت عاطفی و تشویق باشد. تمرین‌های کتاب

می‌توانند با مشق متن‌های آزاد، کپی‌نویسی از متون دلخواه و نوشتن شخصی همراه شوند تا کاربرد خط در زندگی واقعی برای دانش‌آموز ملموس‌تر شود. این کتاب، نه تنها پایان یک مسیر، بلکه آغاز نگاهی تازه به نوشتن است؛ نوشتنی برخاسته از جان و دل و شکل‌دهنده منش، تفکر و شخصیت.



نظر سنجی کتاب درسی



والدین محترم

خط تحریری، در کنار زیباشناسی، بستری برای رشد دقت، صبر، توجه به جزئیات و آرامش است. اکنون فرزند شما در پایه‌ی ششم قرار دارد، جایی که آموزش خط نستعلیق تحریری در دوره‌ی ابتدایی به پایان می‌رسد. اما این پایان، آغازی است برای کاربرد خلاقانه و مستقل مهارت نوشتن.

فرزندان ما در این پایه، باید بتوانند آموخته‌های خود را در قالب متن‌های کامل و زیبا به کار گیرند و به مرحله‌ای از توانمندی برسند که نوشتار ایشان زیبا، خوانا و منظم باشد. آنچه امسال تمرین می‌شود، فراتر از مهارت نوشتاری صرف است؛ ما با هدف تقویت روحیه‌ی نظم، پرورش ذوق و سلیقه‌ی دیداری و زیباشناسی و آرام‌سازی ذهن و جسم کودک به سراغ خط می‌رویم.

در این مسیر، نقش حمایت‌گرانه و تشویق‌کننده‌ی خانواده بسیار مهم است. توصیه می‌شود محیطی آرام و پرانرژی برای تمرین‌های منظم و مستمر فراهم آورید و فرزندتان را به نوشتن هر متنی، اعم از دل‌نوشته، مکاتبه و تکالیف درسی با خط زیبا تشویق کنید. اگر امکان‌پذیر است، بازدید از نمایشگاه‌های خط، موزه‌ها یا کتاب‌های خطی را در برنامه بازدیدهای خانوادگی قرار دهید. همچنین فرزند خود را به نوشتن با دقت و حوصله تشویق کنید و از تمرین‌های روزانه او با خوشرویی و تحسین، استقبال نمایید. حمایت و همراهی شما، انگیزه‌ای قوی برای پیشرفت او خواهد بود.

احساس خودباوری، اعتماد به نفس و عزت نفس در کنار مهارت زیبانویسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. آشنایی با این میراث فرهنگی و هنری به فرزند شما کمک می‌کند دریابد خط زیبا، میراثی است ماندگار و هر لحظه تمرین زیبانویسی، فرصتی است برای ساختن آینده‌ای روشن‌تر.

دشمن است به هر که سبک
 در دامن مهتاب
 کاین جان دلم دلم سیه
 از سر به پیر بخت چون من
 دشمن از حسرت بهرین دیده من
 به در چشمه قنات غم از هر نشیمن
 من که طالع غم در قلم دیدن
 با سخن خازنه است بگویشند
 ز محزون مگر از زرت فرادیده
 تو چنین فغان کن و شکن از غم
 که بر این کجای طوفان ز غم هر روز
 از سر به هر که سبک
 از سر به هر که سبک
 که در دلم در سر غم به چرخ
 سر بخت نه در بر بالین
 دشمن از سر دلم قنات بر از روی
 است از سر دلم از طالع من
 که در سر آینه بخت بفرمان
 بر دلم گشاید که سر از دلم
 که گشته شک ز بخت لب شیرین
 گرفته نصف دهرستی غم
 از سر بسته که بام آور فرود
 سر به هر که سبک
 سر به هر که سبک
 با و دلم ز سر کین بهشت
 سر به هر که سبک

مروری بر آموخته‌های قبل

پیش از این در کلاس چهارم آموختیم که تحریر حروف الفبا به خط نستعلیق چگونه است.

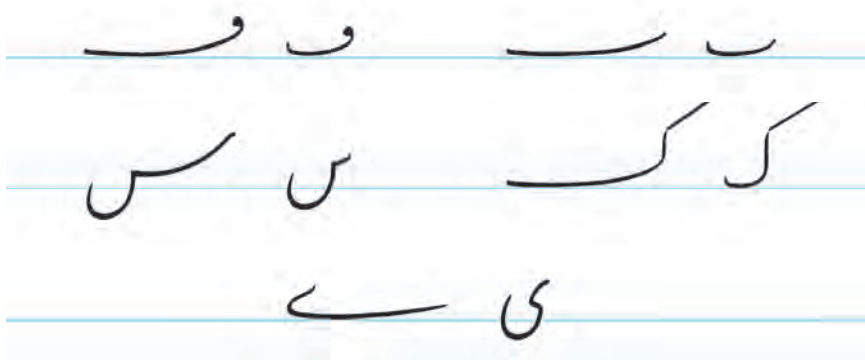
ا ب گ و ن و

ل ص س ط ع ح ر

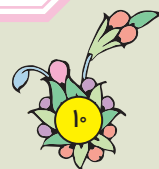
د د م ه ی



همچنین آموختیم برخی حروف را می‌شود علاوه بر ساده‌نویسی به شکل کشیده (مد) نیز نوشت.



در کلاس پنجم موضوع درس‌ها **اتصالات حروف** بود. حروف وقتی در کنار هم قرار می‌گرفتند تا کلمه‌ای ساخته شود ممکن بود بسته به محل قرار گرفتن و شکل حروف قبل و بعد به چند شکل نوشته شوند.



به‌طور کلی حروف یا در ابتدای کلمه یا در میانه‌ی کلمه و یا در انتهای کلمه می‌آیند. در میان حروف الفبا حروف الف، واو، دال و ذال وقتی در ابتدای کلمه می‌آید به همان شکل حرف تنها نوشته می‌شوند چون نمی‌چسبند.

ادب درس ذکر ورق

اما در میانه و انتها بسته به اینکه به حرف قبل یا بعد بچسبند، ممکن است به شکل مفرد یا شکل دیگری بیایند.

چاه زیبا وحید پذیرفت سواد پتو

بقیه‌ی حروف الفبا چون هم در ابتدا، هم در میانه و هم در انتها به حروف دیگر می‌چسبند، در هر سه حالت به شکل‌های مختلف نوشته می‌شوند.

صورت اصرار شاخص

البته این حروف علاوه بر شکل متصل، به‌صورت تنها نیز در انتهای کلمه نوشته می‌شوند.

ایران همدان انجام آینده

تمرین: با همفکری معلم کلمات دیگری را نیز برای تعاریف بالا پیدا کنید و با هم به اشتراک بگذارید.



سایر اتصالات حروف

هر چند پرکاربردترین اتصالات حروف در کتاب پنجم به شما آموزش داده شد اما برخی حروف، شکل‌های دیگری نیز در هنگام چسبیدن به حروف دیگر دارند که در این درس و درس بعد به آنها خواهیم پرداخت.

اتصالات حروف ب، پ، ت، ث - ن - ی که پیش‌تر آموختید به صورت‌های زیر بود:

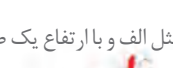
شیب حرکت اول تندتر



دهانه به اندازه‌ی یک نقطه



شیب حرکت دوم کمتر



مثل الف و با ارتفاع یک صفر



مثل الف و با ارتفاع یک صفر



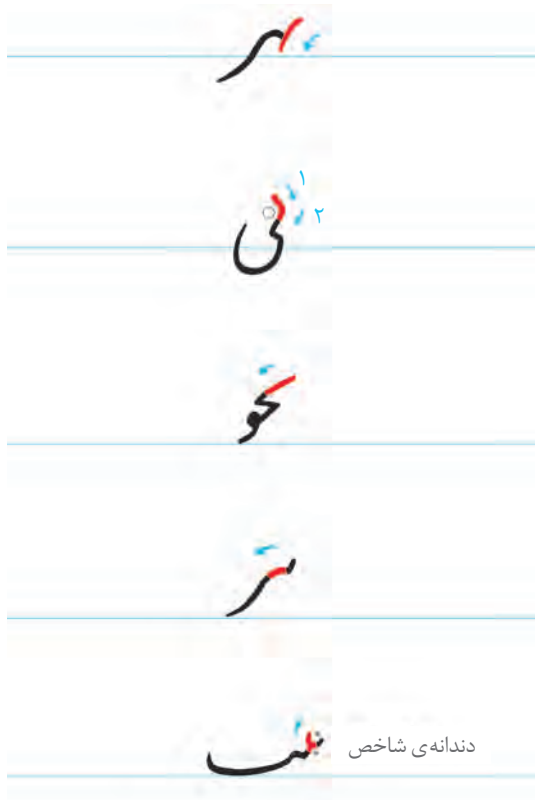
دهانه به اندازه‌ی یک نقطه



با قوس ملایم نوشته شود



علاوه بر نمونه‌های قبل، اتصالات حروف ب، پ، ت، ث - ن - ی به شکل‌های زیر نیز نوشته می‌شوند.



اتصالات در حروف ب، پ، ت، ث - ن - ی کاملاً شبیه هم هستند یعنی با جابه‌جایی نقطه می‌توانیم از هر کدام از این اتصالات برای حروف فوق استفاده کنیم.



با کمک کلمات کمرنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

اَهر تَمرین مَزار نَمایش اَیمان یَمانے

اَهر تَمرین مَزار نَمایش اَیمان یَمانے

اَهر تَمرین مَزار نَمایش اَیمان یَمانے

اَهر تَمرین مَزار نَمایش اَیمان یَمانے

اَهر تَمرین مَزار نَمایش اَیمان یَمانے

اَهر تَمرین مَزار نَمایش اَیمان یَمانے

اَهر تَمرین مَزار نَمایش اَیمان یَمانے

اَهر تَمرین مَزار نَمایش اَیمان یَمانے



با کمک کلمات کم‌رنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

ترابی سیادت‌ی جوانی زندگانی مانوایی کربلایی

ترابی سیادت‌ی جوانی زندگانی مانوایی کربلایی

ترابی سیادت‌ی جوانی زندگانی مانوایی کربلایی

ترابی سیادت‌ی جوانی زندگانی مانوایی کربلایی

ترابی سیادت‌ی جوانی زندگانی مانوایی کربلایی

ترابی سیادت‌ی جوانی زندگانی مانوایی کربلایی

ترابی سیادت‌ی جوانی زندگانی مانوایی کربلایی

ترابی سیادت‌ی جوانی زندگانی مانوایی کربلایی

با کمک کلمات کمرنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

بحر تحت نحو نجات یحیال ایحاد

بحر تحت نحو نجات یحیال ایحاد

بحر تحت نحو نجات یحیال ایحاد

بحر تحت نحو نجات یحیال ایحاد

بحر تحت نحو نجات یحیال ایحاد

بحر تحت نحو نجات یحیال ایحاد

بحر تحت نحو نجات یحیال ایحاد

بحر تحت نحو نجات یحیال ایحاد

با کمک کلمات کم‌رنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر

تبریز تبر هسر قر پیروزی پیر



با کمک کلمات کمرنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

مَکَر	کَیَر	عَیَمَت	پَیَم	عَیَب	تَریَمَت
مَکَر	کَیَر	عَیَمَت	پَیَم	عَیَب	تَریَمَت
مَکَر	کَیَر	عَیَمَت	پَیَم	عَیَب	تَریَمَت
مَکَر	کَیَر	عَیَمَت	پَیَم	عَیَب	تَریَمَت
مَکَر	کَیَر	عَیَمَت	پَیَم	عَیَب	تَریَمَت
مَکَر	کَیَر	عَیَمَت	پَیَم	عَیَب	تَریَمَت
مَکَر	کَیَر	عَیَمَت	پَیَم	عَیَب	تَریَمَت

سایر اتصالات حروف ک، گ، ه-م



کاف دالی



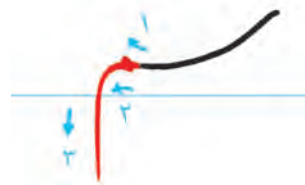
حرکت اول مانند ط و حرکت دوم مانند صاد



حرکت اول و دوم مانند دال خط نسخ و حرکت سوم مانند ف وسط است.



حرکت ه شبیه ویر گول به سمت داخل قوس دارد.



با کمک کلمات کم‌رنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

کیلو گرمی کباب امون آشور ابر

کیلو گرمی کباب امون آشور ابر

کیلو گرمی کباب امون آشور ابر

کیلو گرمی کباب امون آشور ابر

کیلو گرمی کباب امون آشور ابر

کیلو گرمی کباب امون آشور ابر

کیلو گرمی کباب امون آشور ابر

کیلو گرمی کباب امون آشور ابر



با کمک کلمات کم‌رنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

سرمشق هلو همدان بهار

سرمشق هلو همدان بهار

سرمشق هلو همدان بهار

سرمشق هلو همدان بهار

سرمشق هلو همدان بهار

سرمشق هلو همدان بهار

سرمشق هلو همدان بهار

سرمشق هلو همدان بهار

با کمک کلمات کمرنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

مراسم قاسم رسم گرامی می‌خوانم می‌آید

مراسم قاسم رسم گرامی می‌خوانم می‌آید

مراسم قاسم رسم گرامی می‌خوانم می‌آید

مراسم قاسم رسم گرامی می‌خوانم می‌آید

مراسم قاسم رسم گرامی می‌خوانم می‌آید

مراسم قاسم رسم گرامی می‌خوانم می‌آید

مراسم قاسم رسم گرامی می‌خوانم می‌آید

مراسم قاسم رسم گرامی می‌خوانم می‌آید





سایر اتصالات حروف س، ش - ص، ض - ع، غ

س

هر دندانه کمی از دندانه قبل بالاتر

ص

ش

ض

ع

با کمک کلمات کمرنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

سجاده نفسی بازرسی صحرا صخره صحنه

سجاده نفسی بازرسی صحرا صخره صحنه

سجاده نفسی بازرسی صحرا صخره صحنه

سجاده نفسی بازرسی صحرا صخره صحنه

سجاده نفسی بازرسی صحرا صخره صحنه

سجاده نفسی بازرسی صحرا صخره صحنه

سجاده نفسی بازرسی صحرا صخره صحنه

سجاده نفسی بازرسی صحرا صخره صحنه



با کمک کلمات کم‌رنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد

حَریح حَریم خَبرِزه چَمدان حَمام اَحمد



با کمک کلمات کمرنگ سرمشق را بازنویسی کنید و در سطر آخر سعی کنید خودتان
سرمشق را شبیه نمونه‌ی اولیه بنویسید.

غریبه عرب عرومک عرفان غرور

غریبه عرب عرومک عرفان غرور

غریبه عرب عرومک عرفان غرور

غریبه عرب عرومک عرفان غرور

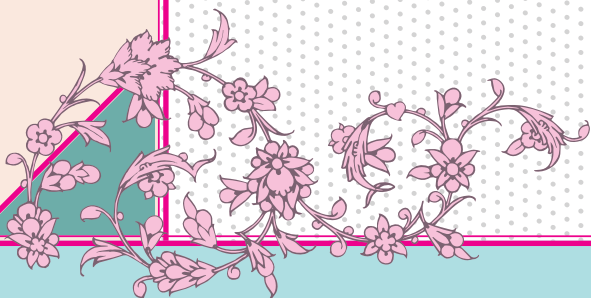
غریبه عرب عرومک عرفان غرور

غریبه عرب عرومک عرفان غرور

غریبه عرب عرومک عرفان غرور

غریبه عرب عرومک عرفان غرور

غریبه عرب عرومک عرفان غرور



زیبانویسی متن

در درس‌های قبل و درس‌های کتاب آموزش خط تحریری پایه‌ی چهارم و پنجم به ترتیب با زیبانویسی حروف الفبا و اتصالات حروف آشنا شدید و کلمات مختلفی را مشق کردید.

همچنین در کتاب پایه‌ی پنجم، کم‌کم چیدمان کلمات در کنار هم را با نوشتن سطرهای کوتاه تمرین کردید و با **ترکیب سطر** آشنا شدید.

ترکیب: اصطلاحی در خوشنویسی است که در واقع همان شکل است و به نحوه‌ی قرار گرفتن کلمات در کنار هم گفته می‌شود.

اکنون و در ادامه درس‌های کتاب به نوشتن متن‌های طولانی‌تر و ترکیب خط نستعلیق در نوشتن یک متن یا یک صفحه می‌پردازیم.

ابتدا به سرمشق‌ها خوب نگاه کنید (مشق نظری) و سعی کنید شکل‌ها و فاصله‌ها را به‌خاطر بسپارید سپس از بین کلمات سرمشق آنهایی را که کمتر مشق کرده‌اید یا تاکنون ننوخته‌اید تمرین کنید و در ادامه با کمک سرمشق کم‌رنگ، متن را بازنویسی کنید (مشق عملی) بعد از این خواهید دید با کمی دقت و حوصله می‌توانید در فضای خالی انتهای سرمشق‌ها، خودتان متن موردنظر را به‌زیبایی تحریر کنید.

با کمک کلمات کم‌رنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید.

بی‌گیتی به از راستی پند نیست ز کثرتی به سیر میچ اندیشه نیست

سخن گفتن کز زبانی است به بیچارگان بر باید گریست

هر آن کو که گردد به کرد دروغ ستمکاره خویش و بی فروغ

همه راستی کن که از راستی نیاید به کار اندرون کاستی

بی‌گیتی به از راستی پند نیست ز کثرتی به سیر میچ اندیشه نیست

سخن گفتن کز زبانی است به بیچارگان بر باید گریست

هر آن کو که گردد به کرد دروغ ستمکاره خویش و بی فروغ

همه راستی کن که از راستی نیاید به کار اندرون کاستی



با کمک کلمات کمرنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در پایین صفحه شبیه نمونه‌ی بالا بنویسید.

بیکتی به از راستی پخت
ز کثی به سیر هیچ اندیش
سخن گفتن کز زحیاری است
بچارگان بریاید گریست
هر آن گو که گردد دروغ
بکاره خویش و بی فروغ
بدرستی کن که از راستی
نیاید به کار اندرون کاستی



زیبانیسی متن

با کمک کلمات کم‌رنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید.

باد بهاری وزید از طرف مرغزار بازیه کردن سید نالی بمرغزار
خیر و عینیت شمار جنبش باد بهار نالی موزون مرغ بوی خوش لاله‌زار
هر گل و برگ کی که هست یاد خدا می‌کند بلبل و قمری چه خواند یاد خداوندگار
برگ درختان بسزد در نظر پوشش باد هر درفش قمری ست معرفت کردگار

باد بهاری وزید از طرف مرغزار بازیه کردن سید نالی بمرغزار
خیر و عینیت شمار جنبش باد بهار نالی موزون مرغ بوی خوش لاله‌زار
هر گل و برگ کی که هست یاد خدا می‌کند بلبل و قمری چه خواند یاد خداوندگار
برگ درختان بسزد در نظر پوشش باد هر درفش قمری ست معرفت کردگار



با کمک کلمات کمرنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در پایین صفحه شبیه
نمونه‌ی بالا بنویسید.

باد بهاری ویداد طوف مرغ را باز کرد و ناله‌ی بهر مرغ را

خیز و غمت شاد خبش باد بهار ناله‌ی موزون مرغ و خوش لاله را

هر گل و برگ که هست یاد خدا می‌کند بیل و قری چه خواند یاد خداوندگار

برگ در خان سپرد نظر بهوشیار هر در قش و قری است معرفت کردگار



بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وآله
 وبعد
 فالحمد لله الذي
 جعل القرآن الكريم
 آية للعالمين

زیبانویسی متن (راست چین)

مَنّت خدای را عَسْر و حل
که طاعتش موجب قربت و به شکر اندرش مزینست
هر نفسی که فرو میرود و مدّ حیات و چون برمی آید مفرح ذات
پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمت شکری واجب
از دست و زبان که برآید کرعمده شکرش به درآید



با کمک کلمات کمرنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در پایین صفحه شبیه نمونه‌ی بالا بنویسید.

نعت خدای را عسکر و جل

که طاعتش موجب قربت و بیکراندرش مریدیت

هر نفسی که فرومیرود مدحیاست و چون برمی آید منقح ذات

پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمت شکری واجب

از دست در زبان که برآید که عهده شکرش به درآید



زیبانویسی متن (وسط چین)

دریا قلی! رکاب بن یا علی بگو

چشم انتظار هست تو دین و مهن است

فداا اگر در گنجی کوچه های شهر میدان جنگ تن به تن تا ناک با تن است

از راه اگر بمانی و روشن شود هوا تکلیف شهر خا طره های تو روشن است

دریا قلی! به وسعت دریاست نام تو

تاریخ در تلفظ نام تو الکن است



با کمک کلمات کمرنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در صفحه‌ی مقابل
شبه نمونه بنویسید.

دریاقلی! رکاب بن یاعلی بگو

چشم آهنگار بهمت تو دین و دین است

فردا اگر درنگ کنی کوچهای شهر میدان جنگ تر بن تا ننگ با تن است

از راه اگر معانی و روشن شود هوا تکلف شهر فاطره های تو روشن است

دریاقلی! به وسعت دریاست نام تو

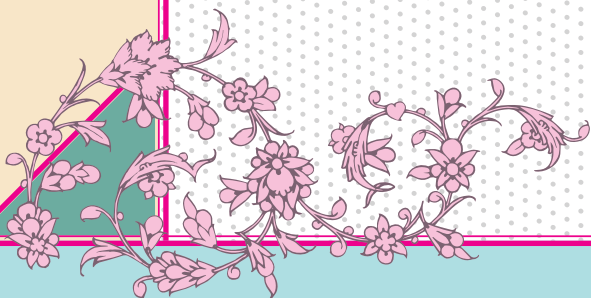
یا رخ در لفظ نام تو الکن است







خودنگاره‌ی استاد کیخسرو خروش



چهره‌ی ماندگار

اردیبهشت ماه سال ۱۳۲۰ در تهران به دنیا آمد
 پس از گذراندن تحصیلات اولیه، در سال ۱۳۴۱ با عنوان رتبه اول کنکور
 وارد دانشگاه هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد
 یکم خرداد خوش از چهره‌های ماندگار هنر معاصر ایران است وی خوشنویسی را
 نزد سید حسین میرخانی فرا گرفت و در نقاشی از محضر علی محمد حیدریان بهره‌ها برد
 کتابت دیوان حافظ، خسرو شیرین، سفرنامه ناصر خسرو و... از جمله سی و پنج
 کتابی است که تاکنون خوشنویسی کرده است
 علاوه بر اینها مهارت ویژه او در تصویرگری چهره و طبیعت سازی، از او
 نقاشی واقع‌گرا ساخته که تابلوهایش زینت بخش موزه‌های ایران و جهان است



با کمک کلمات کمرنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در صفحه‌ی مقابل شبیه نمونه بنویسید.

اردیبهشت ماه سال ۱۳۲۰ در تهران به دنیا آمد
پس از گذراندن تحصیلات اولیه در سال ۱۳۴۱ با عنوان رتبه اول کنکور
وارد دانشگاه شیرازی زیبای دانشگاه تهران شد
گنجینه خردش از چهره‌های ماندگار هنر معاصر ایران است وی خوشنویسی را
از دسید حسن میرخانی فرا گرفت در نقاشی از محضر علی محمد حیدریان بهره‌مند
گشت دیوان حافظ، خسرو شیرین، مفرد نامه ناصر خسرو و... از جمله سی و پنج
کتابی است که تاکنون خوشنویسی کرده است
علاوه بر اینها چهار ست و شش‌اد در تصویرگری چهره و طبیعت سازی، از او
نقاشی واقع‌گرا ساخته که تابلوهایش زینت بخش موزه‌های ایران و جهان است





A large white rectangular area with a thin gold border, containing ten horizontal blue lines for writing.

زیبانویسی متن (راست چین)

ماکه اطفال این دستايم

هم از خاک پاک اير ايم

همه با هم برادر و همسر
مهربان همچو جسم با جانم

وطن ما بجای مادر ما
ما گروه وطن پرست ايم

شکر داریم که ز طوالت
درس حب الوطن همی ايم

چونکه حب وطن ز ايمانست
ما يقيناً ز اهل ايمانم

گر رسد دشمنی ای وطن
جان و دل را گمان بفيش ايم



با کمک کلمات کم‌رنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در صفحه‌ی بعد شبیه نمونه بنویسید.

ما که اطفال این دیستایم

هم از خاک پاک ایرانیم

همه با هم برادر هستیم مهربان همچو جسم با جانیم

وطن ما بجای مادر ما ما کرده وطن پرستانیم

شکر داریم کرطولیت درس حب الوطن همی ایم

چونکه حب وطن ز ایمانست مایه سنا ز اهل ایمانیم

گر رسد دشمنی ای وطن جان و دل ایگان میفشانیم



زیبانویسی متن (لوزی)

هو

ای فرزند

خدای عزوجل را بشناس

پدر و مادر را عزیز و محترم دار

خدمت ایشان را مغتنم شمار و قدر مردم را بشناس

جو امری پیش کن حاکم بنی پاک دار

بعهد و امانت وفا کن

از صد پند

تلا



با کمک کلمات کم‌رنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در صفحه‌ی مقابل
شبیه نمونه بنویسید.

هو

ای فرزند

خدای عزوجل را بشناس

پدر و مادر را عزیز و محترم دار

خدمت ایشان را مغتنم شمار و قدر مردم را بشناس

جو امری پیش‌تر جایزه‌ی تو را پاک دار

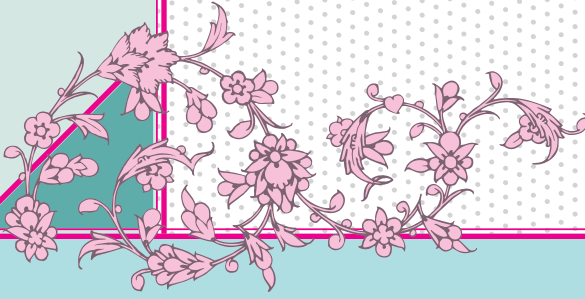
عهد و امانت وفا کن

ارضدین

لهم







زیبانویسی متن (ستونی)

با کمک کلمات کم‌رنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید.

ز بهر نیایش سرو تن بشت ز بهر نیایش سرو تن بشت
یکی پاک جای پر تشبخت یکی پاک جای پر تشبخت
از آن پس خفا دار بر خاکمر از آن پس خفا دار بر خاکمر
چنین گفت کای داور دادگر چنین گفت کای داور دادگر
ز هر بد تو بی بندگان ایاه ز هر بد تو بی بندگان ایاه
تو دادی مرا کردی و دستگاه تو دادی مرا کردی و دستگاه
چو خواهی که نامت بود جاودان چو خواهی که نامت بود جاودان
مکن نام نیک بزرگان نهان مکن نام نیک بزرگان نهان

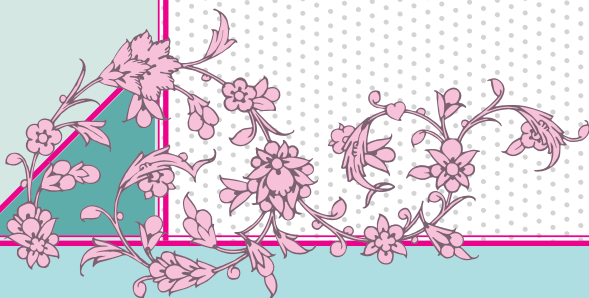


با کمک کلمات کم‌رنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در مقابل شبیه نمونه بنویسید.

زهریاش سر و تن بشت
یکی پاک جای پرش بخت
از آن پس همداد از خاک بر
چین گفت کای داوردادر
زهر بد توئی شدگان ایا
تودادی مرا کردی و دستگاه
چو خوابی که نامست به دجاودان
مکن نام نیک بزرگان نهان

بازرگانه را دیدم صدها پنجاه شتر بار داشت و چوپانان و گله
شتر و بز و گوسفند و خوک و بچه و همه شب بیدار نشدند و پریشان
و فغان و ناله و ترکتان است و فغان و بے صاعقت بندت و بے قرار فغان
زین و فلا پنجه را دهکس ضیق گاهه خاطر بسکند زین و ارم که برایش خوش است
بازگشتند و بیای منوب شدش است سبب سدی کچر پیش است گران
که ده بقیه عمر بگذرانیم و ترک تبار است کنم گفتم آن که است گفت که
پاریچین خوار هم برون و شینه و اتم قمر گراف دارد و از آنجا کاجیسی برآید
و دیبای روی بند و پولا دهند ی بکب بکب صبیحی و برون و دیبای بیار
از آن پس ترک نکر کنم و بیکاه نشینم انصاف از این و خویا چند آن خویا
و طاقت گفتارش نزد پس گفت سدی تو نیز نمی گوی از آنجا که و میباید
گفتم آن شینه استی که قمر تاجری دیبایان در ادا و دستر گنجشکند فغان
و دررد یا قاعقت پر کند یا خاک گرد گاهه منبر منبر کاتبان سابق





زیبانویسی متن (وسط چین)

بازرگانی را دیدم صد و پنجاه شتر بار داشت و چهل بنده خدمتگاه

بشی در جزیره کیش مرا به حجره خویش برده

همه شب نیامید از سخن های پریشان گفتن

که فلان انبارم به ترکستان است و فلان بصاعت به هندوستان

این قباله فلان بن و فلان چیر را فلان کس ضمن

گاه گفتی خاطر اسکندریه دارم که هوایش خوش است

و باز گفتی نه دریای مغرب موشش است



با کمک کلمات کم‌رنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در صفحه‌ی مقابل
شبیه نمونه بنویسید.

بازرگانی را دیدم صد و پنجاه شتر بار داشت و چل بنده خدمتگاه

شبی در خزره کیش مرا به حجره خوش برده

بمه شب نیامد از سخن بای پریشان گفتن

که فلان انبارم به ترکستان است و فلان بصاعت به هندوستان

این قافلان بین و فلان چیر را فلان کس ضمن

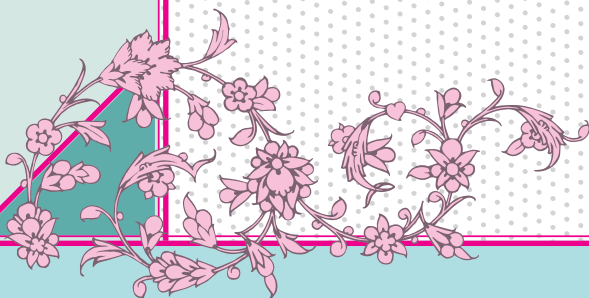
گاه گفتی خاطر اسکندریه دارم که هواش خوش است

و باز گفتی نه در بای مغرب موش است





نوشته شامسید معلوم شد که قاضی
 وکیل و لایحه که دارد دیوان حکم نماید
 تمام کلام و از این جهت رخصت می شود
 محض نیست شود درم افروخته و در حق
 که غفلت کلمه و کتاب با تمام در نزد
 در کتاب اندر مملکت معرفت عالی علقه
 و جزوهای دیگر را هم بهر باب باشد
 و شرازه کلمه بفرستد که در اینجا دور
 هم در نسبت عید بی رخصت بعد از علقه
 می قایل بقول هر چه از جانب فرستد
 که در خط شد و نسبت شد با دراز نیست
 فراموش نخواهم کرد ۳ به من ۱۳۰۹



زیبانویسی متن (راست چین)

با کمک کلمات کمرنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید.

نوشته‌شمارسید و معلوم شد که به اقتضای حق شناسی و نجابت ادبی که دایره
دیوان حکیم نیایی سفارشی مرا نوشته تمام کرده‌اید و از این جهت نهایت
رضامندی حاصل گشته بر مراتب محبتی که نسبت به شما دارم افزود آفرین
حفظ حقوق و اسانت شما

نوشته‌شمارسید و معلوم شد که به اقتضای حق شناسی و نجابت ادبی که دایره
دیوان حکیم نیایی سفارشی مرا نوشته تمام کرده‌اید و از این جهت نهایت
رضامندی حاصل گشته بر مراتب محبتی که نسبت به شما دارم افزود آفرین
حفظ حقوق و اسانت شما



با کمک کلمات که رنگ متن سرمشق را بازنویسی کنید سپس در پایین صفحه شبیه نمونه‌ی بالا بنویسید.

نوشته‌ی ما رسید و معلوم شد که به اقصای حق شناسی و نجات ادبی که دایره
دیوان حکیم نایب سارشی را نوشته تمام کرده‌اید و از این جهت نهایت
رضامندی حاصل گشته بر مراتب محبتی که نسبت به شما دارم افزودن آفرین
حفظ حقوق و اسالیب شما

